

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Yhteistyö, yksilöllisyys, yhdenvertaisuus ja yhteisöt

**Havaintoja sosiaalityön rikollisuudesta irrottautumisen ja yhteiskuntaan
kiinnittymisen tuesta kirjallisuuskatsauksen, kyselyn ja asiakirja-analyysin pohjalta**

Mari Suonio, YTM, yliopisto-opettaja, Itä-Suomen yliopisto, 29.10.2025

Osatutkimukset

■ Kirjallisuuskatsaus (MS)

- Kirjallisuuskatsaus, aineistona 41 tutkimusartikkeliä eri puolilta maailmaa kysyen aineistolta: millaisia ovat toimivat sosiaalityön tai sosiaalityösidonnaiset käytännöt ja menetelmät vankilasta vapautuvien kohdalla rikollisuudesta irrottautumisen ja yhteiskuntaan kiinnittymisen näkökulmista?

■ Kartoittava kysely (MS, KS)

- N=82, Likert-asteikolliset väittämät ja avoimet kysymykset: kartoitettiin hyvinvointialueiden aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien, Rikosseuraamuslaitoksen työntekijöiden sekä vankilasta vapautuvien parissa työskentelevien kolmannen sektorin toimijoiden näkemyksiä vankilasta vapautuvien monitoimijaisesta työstä

■ Asiakirja-aineisto (KS)

- valtakunnalliset ja alueelliset strategiat, hallinnolliset asiakirjat ja toimintaa ohjaavat ohjeistukset ja suositukset (yht. 59): miten erilaiset taustauskomukset tai arvot näkyvät vapautumisvaiheen ja vapautuvien vankien kanssa tehtävän sosiaalityön kehittämistä ohjaavissa asiakirjoissa?

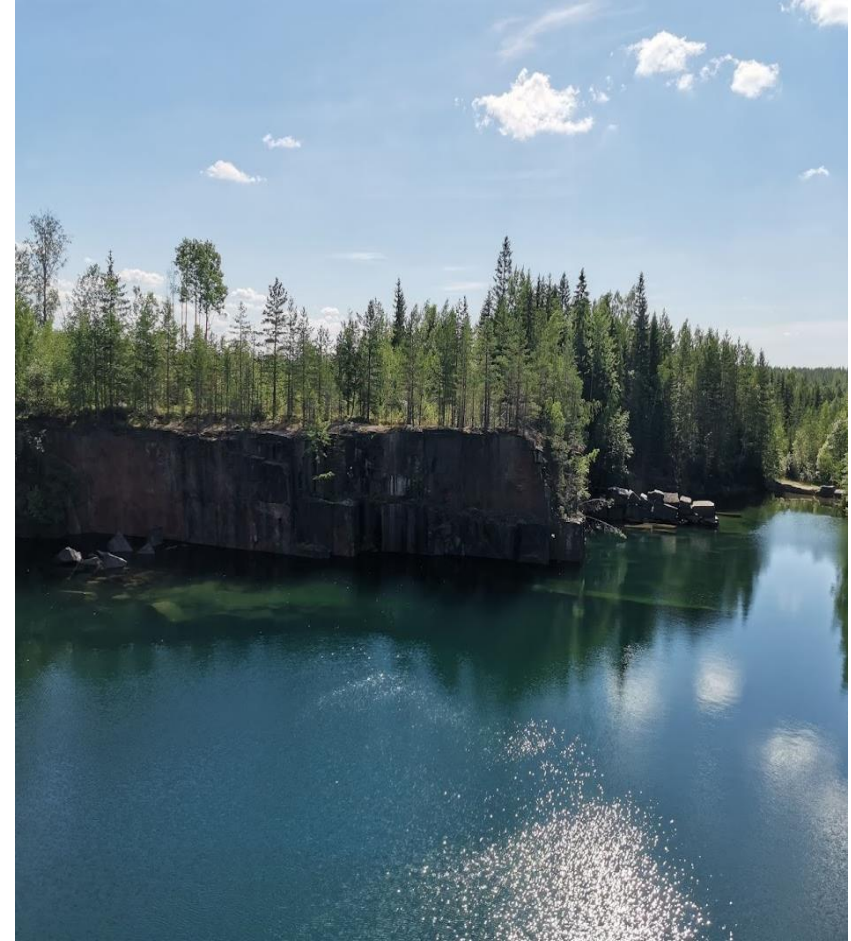
Sosiaalityön interventiot, käytännöt ja menetelmät

- Vapautumisen aikainen ja vapautumisen jälkeen annettava tuki vaihtelevaa ja satunnaista (McNeil & Graham 2018, myös Järveläinen 2022)
- Onnistunut tai "menestyksekkäs" vapautuminen = vankeudenaikaisen toiminnan ja tuen tulisi tähdätä vapautumiseen (Maruna et al. 2004)
- Rikollisuudesta irrottautumisen tukeminen
- Mikä määrittää sitä, milloin on irrottautunut rikollisuudesta ja kiinnittynyt yhteiskuntaan? (Laub & Sampson 2003)
- Hyvinvointialueilla työskentelyn tavoite ja menetelmät kytkeytyvät vain vähän rikollisuudesta irrottautumiseen tai uusintarikollisuuden vähentämiseen
 - Kuitenkin koettiin, että tarvitaan erityisiä työmenetelmiä (vastaajista 85% samaa mieltä/ täysin samaa mieltä)
- Rikoserityisyys – palveluiden yhdenvertaisuus

Intensiiviset ja räätälöidyt yksilölliset palvelut

- Sosiaali- ja terveyspalvelut osaksi rangaistusajan suunnitelmaa (Valera et al. 2017)
- Palvelut **riittävän joustaviksi ennen vapautumista**, jotta niillä voi vastata riittävän hyvin yksilöllisiin tarpeisiin (Larsen et al 2019)
- Asuminen, työllistymiseen tähtäävät palvelut ja päihdepalvelut sekä taloudellinen tuki (mm. Bender et al 2016; Mertl 2022; Andersson et al. 2018)
- Tuen **jatkuvuus ja pitkäjänteisyys** (Walton 2022)
- Tarpeenmukaisuus ja oikea-aikaisuus
- Palveluiden yhteensovittaminen

Yhteisöön ja yhteiskuntaan ankkuroivat interventiot ja palvelut

- Mahdollisimman pysyvä ja jatkuva, yhteisöön **kiinnittyvä asuminen** (esim. Hagos et al 2022)
- Sosiaalityö tukemassa yhteisöjä rikostaustaisten **yhteiskuntaan kiinnittymisessä** (Fogel 2021)
- Esimerkiksi asumispalvelut (tuettu asuminen) "siltana" yhteiskuntaan kiinnittymisessä (Pleggenkuhle et al 2016)
- **Yhteisön tuki** siellä, mihin vapautuu ensiarvoisen tärkeää (Kirk et al. 2018)
- Rakenteellinen ja kriittinen sosiaalityö, joka puuttuu yhteiskuntaan kiinnittymisen esteisiin ja hankaluuksiin (Barak & Stebbins 2021)

Monitoimijaisuus ja vuorovaikutus ehkäisemässä syrjäytymistä ja yhteiskunnan ulkopuolelle jäämistä

- **Rakenteelliseen eriarvoisuuteen vaikuttaminen**, kun vastataan kompleksisiin tarpeisiin (Mertl 2022)
- Intersektionaalisuus ja huono-osaisuus (Andersson 2018), huomioiden, mitkä palvelut keskeisiä kompleksisissa tilanteissa
- **Toimiva yhteistyö** toimijoiden välillä lisää kokemusta sosiaalisesta integraatiosta ja kuulumisesta (Haluschka 2020)
 - Kyselyn vastaajista 40% oli sitä mieltä, ettei vankilasta vapautuva saa riittävästi tukea verkostolta
 - Toisaalta, myös 40% omasta työstä vankilasta vapautuvien kanssa nähtiin monitoimijaisena verkostotyönä

Palveluiden oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus

- ***Yhdenvertaisuus*** suhteessa muihin asiakasryhmiin
- Kohtaaminen ja kunnioittava työskentely
- Edellytys toimiviin interventioihin (Bender et al. 2016)
- Työntekijällä tasapaino eri roolien välillä (kontrolli, tuki, "byrokraatti" (Whittle 2017)
- Vapautumisen tuen palvelut ***sulautettuna muihin palveluihin***
 - Vähentää myös stigmaa ja vankeuden negatiivisia vaikutuksia (Grady et al. 2021)

Johtopäätökset 1/2

- Vankilasta vapautuvan asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa tulisi edetä **vapautuvan tarpeet edellä, riittävän ajoissa ja yksilöllisesti.**
- Sosiaalityön interventioissa ja menetelmien osalta keskeisiä ovat **yksilökohtaiset, voimavarakeskeiset ja psykososiaaliset menetelmät**, mutta niiden rinnalla oleellisia ovat yhteisötyö sekä kriittinen ja rakenteellinen sosiaalityö.
- **Yhteisöt tukevat "ankkureina"** yhteiskuntaan kiinnittymisessä lisäten vapautuvan vangin osallisuutta yhteiskuntaan sekä kuulumisen kokemusta.

Johtopäätökset 2/2

- Hyvinvointialueen **työntekijöiden osaamisen kehittäminen ja yhteistyön vahvistaminen muiden toimijoiden kanssa** ovat avainasemassa vankilasta vapautuvien tukemisessa ja heidän integroitumisessaan yhteiskuntaan.
- **Oikeudenmukaisuuden toteutuminen** palveluissa vaatii sekä hyvinvointialueelta että sen verkostolta sitoutumista ja yhteistyön kehittämistä.
- **Yhteistyö eri toimijoiden välillä** mahdollistaa asiakaslähtöisten ratkaisujen löytymisen vankilasta vapautuvan asiakkaan palveluissa.

- Anderson AY, Nava NJ and Cortez P (2018) The Conduits and Barriers to Reentry for Formerly Incarcerated Individuals in San Bernardino. *Journal of Prison Education and Reentry* 5(1): 2–17.
- Barak A and Stebbins A (2021) Anticipated Alienation and Critical Social Work. Ex-Offenders' Perspectives on Re-entry. *British Journal of Social Work* 2021 (51): 38–56.
- Bender KA, Cobbina JE and McGarrell EF (2016) Reentry Programming for High-Risk Offenders. Insights From Participants. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology* 60 (13): 1479-1508.
- Fogel SJ, Lersch KM, Ringhoff D and Grosholz JM (2021) Returning Citizens and Point of Entry. Is There a Match? *The Journal of Contemporary Social Services* 102(2): 167-181.
- Gilbert J and Elley B (2015) Reducing Recidivism. An Evaluation of The Pathway Total Reintegration Programme. *New Zealand Sociology* 30 (4): 15–37.
- Grady MD, Ware AN, Meli M, Lee Y and Kregg C (2021) The Perceptions and Needs of Practitioners Working to Promote Smart Decarceration. *Journal of Evidence-Informed Social Work* 18 (4): 429-453.
- Hagos AK, Withall A, Ginnivan NA, Snoyman P and Butler T (2022) Barriers and enablers to health and social services for older prisoners transitioning to community. *International Journal of Prisoner Health* 18 (2): 124-137.
- Halushka JM (2020) The Runaround. Punishment, Welfare, and Poverty Survival after Prison. *Social Problems* 67: 233–250.
- Hunter BA, Lanza AS, Lawlor M, Dyson W and Gordon DM (2016) A Strengths-Based Approach to Prisoner Reentry. The Fresh Start Prisoner Reentry Program. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology* 60 (11): 1298–1314.
- Järveläinen E (2022) The Multiple Meanings of Social Interaction. Rhetoric analysis on the significance of social interaction between social work professionals and people with history of crime. University of Eastern Finland, Faculty of Social Sciences and Business: Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Social Sciences and Business Studies, 273.
- Larsen BK, Hean S and Ødegård A (2019) A conceptual model on reintegration after prison in Norway. *International Journal of Prisoner Health*, 15(3): 282–292.
- Kim D-Y and Gayadeen SM (2021) Use of Critical Time Intervention (CTI) to Promote Continuity of Reintegration After Incarceration. *Criminal Justice Review* 46 (3): 281–303.
- Laub JH and Sampson RJ (2003) Shared Beginnings, divergent lives. Delinquent boys to age 70. Cambridge: Harvard University Press.
- Kirk DS, Barnes GC, Hyatt JM and Kearley BW (2018) The impact of residential change and housing stability on recidivism: pilot results from the Maryland Opportunities through Voucher Experiment (MOVE). *Journal of Experimental Criminology* 14: 213–226.
- Maruna S, Immarigeon R and LeBel TP (2004) Ex-offenders reintegration: theory and practice. In: Maruna S and Immarigeon R (eds) *After Crime and Punishment. Pathways to offender reintegration*. Cullompton: Willan Publishing, pp. 3-26.
- McNeill F and Graham H (2018) Resettlement, reintegration and desistance in Europe. In: Dünkel F, Pruin I, Storgaard A and Weber J (eds.) *Prisoner Resettlement in Europe*, London: Routledge.
- Mertl J (2022) What Seems to be the Problem? Ex-Prisoners' Reentry/ Resettlement in the Czech Republic. *Crime & Delinquency*: 1–24.
- Pettus-Davis C, Dunnigan A, Veeh CA, Howard MO, Scheyett AM and Roberts-Lewis A (2017) Enhancing Social Support Postincarceration. Results From a Pilot Randomized Controlled Trial. *Journal of Clinical Psychology* 73 (10): 1226–1246.
- Pleggenkuhle B, Huebner BM and Kras KR (2016) Solid Start: supportive housing, social support, and reentry transitions. *Journal of Crime and Justice* 39(3): 380–397.
- Ricciardelli R (2018) Parolee Perceptions of Case Management Practices during Reintegration. *Victims & Offenders* 13(6): 777-797.
- Valera P, Brotzman L, Wilson W and Reid A (2017) “It’s Hard to reenter when you’ve been locked out”: Keys to offender reintegration. *Journal of Offender Rehabilitation* 56 (6): 412-431.
- Walton H, Tomini SM, Sherlaw-Johnson C, Ng, PL and Fulop NJ (2023') How is Social Care Provided in Adult Prisons in England and Wales? *British Journal of Social Work* 53: 718-736.
- Whittle TN (2017) Conflict, adaption, and strategic defiance: service providers' roles in constructing prisoner reentry through role adaption. *Journal of Crime and Justice* 41(3): 276–293.